

Systém funguje dokonale – jen ne pro nás.

Autor: Matt Parrott

Z filmového hlediska je *Sázka na nejistotu* skvělý film – svižný, chytrý, vtipný a *cool*, přinejmenším ve svém vlastním pokřiveném kontextu. Coby komentář k událostem se sice prezentuje jako hlas zvenčí, ale zůstává pevně košer. Jak poznamenal ve své **nedávné** *recenzi* Andy Nowicki, jde o velkorozpočtový mainstreamový film, napsaný, zrežírovaný a financovaný Hollywoodem. Proboha, vždyť **producent** filmu ארנון מילצ'ן je židovský miliardář s vazbami na izraelské bezpečnostní složky a mezinárodní obchod se zbraněmi.

Netřeba tedy dodávat, že divák nedostane celou pravdu.

Naservírují nám ale spodní patra celého příběhu (mínus švindl s půjčováním menšinám). Jde o povědomý příběh o iracionální tržní bublině, která se vymkne kontrole, strachu a panice doprovázejících její chvění a konečně prasknutí. Dozvídáme se o tom, jak na sebe byly v rámci wallstreetské pyramidy vršeny finanční deriváty. To je samo o sobě dost odpudivé, i když i tady zůstává film u obyčejné chamtivosti samotných investorů a oportunistů, kteří celému podvodu tleskali a namazali si na něm kapsu.

Kdybychom měli věřit filmařům, ratingové agentury uprostřed celého fiaska tak nějak nezálužně pochybily ve snaze předejít jedna druhou ve vysokém hodnocení dluhopisů, jen aby mohly hodnotit další a další dluhopisy. Ve skutečnosti zůstávalo hodnocení dluhopisů tak vysoké proto, že se je vláda zavázala podepřít – což všichni věděli. Podle filmu nikdo netušil, co se děje – kromě pár rukama máchajících poloautistů, kteří vypočítali finanční skandál století doma v pyžamu u Excelu.

To je samozřejmě hloupý pokus vytvořit mýtus.

Všichni rozumní investoři utekli z realitního trhu dávno před rokem 2007. Ostatně takový Donald Trump o své miliardy nepřišel. Když bublina praskla, byla už většina finančních oligarchů v bezpečí a těm zbylým se dostalo na účet daňových poplatníků pozlacených záchranných člunů. Filmaři by nás rádi přesvědčili, že samotné povědomí o inflační bublině bylo epochálním odhalením a následný vládní zásah zázrakem na druhou.

Nepatřím k fanouškům spikleneckých teorií, čestné slovo. Králičí díra podle mě nevede hlouběji než k nejasné a neformální etnické spolupráci. Pokládám obyčejnou hloupost a nedbalost za příčinu mnohem větší části problémů světa, než si o mně asi většina mých známých myslí. Wall Street ale v podstatě hromadně unáší nejchytřejší a nejambicióznější mladé muže z těch nejsoutěživějších institucí **Břečťanové ligy**, aby je následně odhodil jednoho po druhém v krátkých rozestupech. Proto se celé základní premise filmu –

tedy že skoro nikdo neměl dost rozumu či motivace přijít na to, co se děje – tak těžko věří. Mezi zasvěcenými tisíce naprosto přesně věděly, co se děje.

Lidé s dostatečným povědomím o situaci na to, aby viděli bublinu, si také dokázali spočítat, že za bublinu ručí (zčásti) plná víra a kredit samotného Federálního rezervního systému (FED), americká vláda, daňoví poplatníci a jejich dosud nenarozené děti. Někteří určitě selhali na obou frontách – dost chytří na to, aby bublinu viděli, ale ne dost na to, aby ji v plném rozsahu pochopili. *Sázka na nejistotu* tyto výjimky vykresluje jako geniální matematické mozky, které byly „chytřejší než federální vláda.“

To sotva.

Jistě, předpovědi prasknutí bubliny nemovitostí se daly vydělat pěkné peníze a některým velkým poraženým zůstaly obří dluhy. Vláda ale nejen že Wall Street pomohla tak, jak implicitně slíbila, trh investic do nemovitostí se navíc rychle vrací na původní bujnou úroveň. Jakmile se dostanete nad úroveň štěstí a fungování základních mechanismů, stává se celá burza v podstatě záležitostí vnitřních informací (tzv. *insider trading*, pozn. DP). Film, americká Komise pro burzu a cenné papíry (SEC) i obyčejní Američané pracují s představou, že „vnitřní informace“ lze nějakým způsobem regulovat, ale ve skutečnosti veškeré snahy o regulaci vytvářejí jen další úroveň složitosti a vyšší riziko pro ty, kdo nepatří k etnickým sítím finančních dynastií (*old money*) nebo židovské komunity.

Většina z navrhovaných regulací a svatouškovských kázání proti chamtivosti se nejenže s jistotou mine účinkem – oligarchové totiž zase nepochybně posílí v porovnání s důchody „obyčejných lidí“, realitním trhem nebo „drobnými“ investory (např. E*Trade, pozn. DP) protože jsou v lepší pozici využít komplexnost regulací ke svému prospěchu a jejich investiční rozhodnutí stěží zamlží jakékoliv morální pochybnosti. Investoři by měli dbát o morální následky svého obchodování stejně jako teenageři o zachování panenství svých dívek.

Pokud ale zde nejsou děvčata s jistými standardy, otcové s hlídající jejich návrat večer s brokovnicí a čestní regulátoři finančních trhů, důsledně uplatňující rozumná pravidla, poctivci budou za svou čestnost potrestáni a nakonec vytlačeni ze svého příslušného trhu. Podobá se to byznysu údržbářů a ilegální imigraci. Dokud nebude vláda trestat ty, kteří využívají služeb ilegálů, podnikatelé, kteří to nedělají, přijdou na buben.

Pod nánosem rádobyrevolučního ducha filmu tak nacházíme ničemný pokus shodit vinu na investory nižší a střední úrovně za to, že si nesplnili své povinnosti, nebyli dostatečně morální a dokonce byli zlí k „chudým a imigrantům.“ Jako „rasistický“ blogger na „rasistickém“ webu, který se staví proti imigraci asi nejvíc, jak to vůbec jde, se tady úplně nechytám. Ani my jsme *nikdy* neházeli vinu na imigranty nebo chudé, tím méně pak kdokoliv z mainstreamu. Poukazovali jsme na to, že **antirasistická hysterie** nafukovala bublinu, protože poskytovala omluvu nezodpovědnému půjčování, ale vina i tak padá na dohlázele a poskytovatele půjček, nikoliv cíle.

My na alternativní pravici jsme si už před splasknutím bubliny uvědomovali, že vláda a

finanční instituce využívají ke svým investičním pletichám chudé i imigranty. Možná mi nějaký blog unikl, ale jsem si vcelku jistý, že naprosto *nikdo* za skutečnou krizi na trhu s nemovitostmi nevinil dlužníky s nižší **bonitou**. Film zobrazuje podvedení chudých a imigrantů v zásadě tím způsobem, na který jsme si stěžovali – i když by z filmu mohl člověk odnést dojem, že pravice tak nějak zešířila vinu za realitní bublinu na nebohé cizince a pijavice na dávkách.

Lehmanové ale byli židovští imigranti a banka **Lehman Brothers** padla, takže možná nakonec přece jen házíme vinu na chudé cizince.

Krátká odpověď na morální dilema, tak nepoctivě nastíněné filmem *Sázka na nejistotu* zní, že poctivý a spolehlivý trh nelze mít bez poctivých a spolehlivých dohlížitelů a poctivé a spolehlivé dohlážitelé bez poctivé a spolehlivé vlády. Poctivá a spolehlivá vláda ale není k mání – tedy bez revoluce. *Sázka na nejistotu* se nás snaží přesvědčit, že systém je pokažený a my se jej musíme pokusit opravit. To ale není pravda: systém funguje dokonale – jen ne *pro nás*.

Recenze Matta Parrotta *Review of The Big Short* vyšla na stránkách TradYouth.org